

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 12g/2020

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 23 alin. (4), alin. (6) și alin. (7) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale

CHIȘINĂU

13 februarie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 7 februarie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 13 februarie 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 23 alin. (4), alin. (6) și alin. (7) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale, ridicată de către dl avocat Nicolae Frumosu, în dosarul nr. 3-3633/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către dna judecător Olesea Țurcan de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, se află acțiunea în contencios administrativ depusă de dl Grigorie Repeșciuc împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului de constatare.

4. În procesul examinării cauzei, dl avocat Nicolae Frumosu a depus o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 23 alin. (4), alin.(6) și alin. (7) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale [răspunderea pentru încălcarea prevederilor Legii privind declararea averii și intereselor personale].

5. Prin încheierea din 16 decembrie 2019, instanța de judecată a admis cererea privind ridicarea excepției și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării ei.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

7. Prevederile relevante ale Legii privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016 sunt următoarele:

Articolul 23

Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

„(1) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspundere disciplinară, contravențională, civilă sau penală, după caz.

[...]”

(4) Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru răspunderea contravențională sau penală și pentru revocarea, destituirea sau, după caz, încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.

[...]”

(6) Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3)-(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de **3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică** ori de demnitate publică respectivă sau din data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului.

(7) În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție publică sau de demnitate publică la data constatării averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția **de 3 ani** se aplică potrivit legii, **de la data la care a rămas definitiv actul de constatare sau, respectiv, a rămas definitivă și irevocabilă hotărârea judecătorească** prin care se confirmă existența averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese.

[...]”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Potrivit autorului sesizării, normele contestate instituie sancțiuni care nu au o natură penală, contravențională sau disciplinară. Acesta consideră că sancțiunile în discuție sunt prevăzute de o lege specială și pot fi aplicate pentru încălcarea prevederilor legale ce reglementează aflarea într-un conflict de interese consumat.

9. De asemenea, autorul consideră că aplicarea sancțiunilor enunțate mai sus nu este limitată în timp. Legea nu stabilește un termen, în cadrul căruia sancțiunile pot fi aplicate și la expirarea căruia aceste sancțiuni nu mai pot fi aplicate. Prin urmare, legea nu prevede un termen de prescripție în interiorul căruia sancțiunile din speță pot fi aplicate.

10. Potrivit autorului excepției, dispozițiile contestate sunt contrare articolului 23 alin. (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Legii privind declararea averii și intereselor personale, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de către dl avocat Nicolae Frumosu în dosarul nr. 3-3633/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 23 alin. (4), alin. (6) și alin. (7) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale. Curtea constată aplicabilitatea normei contestate în această cauză.

15. Curtea notează că prevederile criticate de la articolul 23 alin. (4) și alin. (6) din Lege au mai făcut obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva unor critici similare într-o altă excepție de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 16 din 10 februarie 2020).

16. Curtea reiterează că articolul 23 din Constituție nu are o existență de sine stătătoare. Pentru a putea fi invocat standardul calității legii, trebuie să existe o ingerință într-un drept fundamental. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că testul calității legii se efectuează prin raportare la un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 38 din 8 iulie 2016, § 35; DCC nr. 44 din 22 mai 2017, § 18; DCC nr. 6 din 23 ianuarie 2020, § 22; DCC nr. 16 din 10 februarie 2020, § 17). Curtea a stabilit că calitatea unei legi nu constituie o problemă de constituționalitate atât timp cât nu este afectat un drept fundamental și constată faptul că autorul sesizării nu a argumentat ingerința într-un drept fundamental.

17. Examinând excepția de neconstituționalitate, și în acest caz Curtea nu identifică elemente care ar susține concluzia lipsei de claritate a textului contestat, care l-ar împiedica pe destinatar să decidă în privința conduitei sale, prin prisma articolului 23 alin. (2) din Constituție.

18. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că:

21. [...] În acest sens, articolul 23 alin. (1) prevede că încălcarea prevederilor Legii privind declararea averii și a intereselor personale atrage răspundere disciplinară, contravențională, civilă sau penală, după caz. Respectiv, în cazul răspunderii penale sau contravenționale sunt valabile

termenele de prescripție stabilite de legislația penală și contravențională. Astfel, în cazul infracțiunilor, articolul 60 din Codul penal stabilește prescripția tragerii la răspundere penală în funcție de tipul de infracțiune. Prescripția răspunderii contravenționale este reglementată de articolul 30 din Codul contravențional.

22. Totodată, Curtea menționează că și Codul muncii prevede la articolul 209 termenele pentru care se aplică sancțiunile disciplinare. Prin urmare, Curtea constată că în funcție de acțiunea/inacțiunea subiectului survine răspunderea conform legii cu respectarea termenelor de prescripție menționate *supra*.

23. De asemenea, Curtea menționează că potrivit prevederilor articolului 23 alin. (6) din Lege: „Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3) – alin. (5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de **3 ani de la data eliberării sau destituirii** din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau din data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de **3 ani de la încetarea mandatului.**” (a se vedea DCC nr. 16 din 10 februarie 2020, §§ 21-23).

19. În acest context, articolul 23 alin. (7) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale prevede că „în cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție publică sau de demnitate publică la data constatării averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de **3 ani** se aplică potrivit legii, **de la data la care a rămas definitiv actul de constatare** sau, respectiv, **a rămas definitivă și irevocabilă hotărârea judecătorească** prin care se confirmă existența averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese”.

20. Curtea constată că Legea a stabilit cu suficientă claritate momentul în care începe efectul sancțiunii de decădere din dreptul de a exercita o funcție, această chestiune nefiind lăsată la discreția inspectorului de integritate.

21. Reiterând cele menționate, Curtea notează că Legea privind declararea averii și a intereselor personale nu instituie un tip separat de răspundere, care ar avea un caracter imprescriptibil. Fiecare din cele trei tipuri de răspundere (disciplinară, contravențională, penală) are propriul regim de prescripție stabilit în legile corespunzătoare, urmând ca în cazurile particulare instanța judecătorească să verifice respectarea termenelor de prescripție a răspunderii.

22. În acest context, Curtea relevă că excepția de neconstituționalitate nu intră în sfera controlului de constituționalitate dat fiind faptul că motivele autorului se referă la aspecte ce țin de interpretarea și de aplicarea legii (a se vedea DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, § 19; DCC nr. 130 din 2 decembrie 2019, § 22; DCC nr.1 din 16 ianuarie 2020, § 26; DCC nr. 5 din 20 ianuarie 2020, § 22; DCC nr.16 din 10 februarie 2020, § 24).

23. În baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 23 alin. (4), alin. (6) și alin. (7) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale, ridicată de către dl avocat Nicolae Frumosu în dosarul nr. 3-3633/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

Chișinău, 13 februarie 2020

DCC nr. 19

Dosarul 12g/2020